

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Beleidsplan Lomans Totaalinstallateur
2020 - 2025

"Wie oog voor de ander heeft, creëert een betere versie van zichzelf.
Wie daarin slaagt, draagt bij aan een betere versie van de ander."

We dragen bij aan een betere wereld!

"Samen bouwen aan morgen" is de belofte die we met elkaar gemaakt hebben. De wat mindere economische jaren veroorzaakt door de kredietcrisis eind 2008 met doorloop tot en met 2013, had gevolgen voor klanten, medewerkers en onze organisatie. Dit was de aanleiding voor het managementteam om een andere koers in te zetten. Een stabiele koers in het kader van een betere balans in de organisatie, het maken van winst voor de continuïteit, het centraal stellen van klant en medewerker en meer oog voor de omgeving. Er is een keuze gemaakt voor bewust maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Onze toekomstvisie is helder: we bouwen samen aan morgen en we werken vanuit strategische doelen. Daarbij is aandacht voor mens en milieu het uitgangspunt. We stellen duurzame relaties centraal en willen in 2025 onder andere volledig CO2-neutraal zijn en alleen nog duurzame projecten realiseren. Door maatwerk te leveren op ieder project en te blijven investeren in ons kennisniveau, weten wij de beste installatieoplossingen te realiseren die op de lange termijn het meest kostenbesparend en energiezuinig zijn.

Wij werken aan een gezonde leefomgeving voor klanten en medewerkers. In 2020 hebben we gezien dat een veilige en een gezonde leefomgeving nog belangrijker is geworden en dat een (corona)virus uit onverwachte hoek de wereld compleet op zijn kop kan zetten. Met negatieve gevolgen voor de economie en positieve gevolgen voor het

milieu. Dat maakt ons als mensen ervan bewust dat we afhankelijk zijn en dat niet alles voorspelbaar en maakbaar is.

Lomans staat voor: duurzaam en betrokken, met oog voor de ander. Om deze koers in beleid uit te zetten is als model de 3 P's genomen. Deze staan voor:

People (mens): aandacht voor mensen, medewerkers, klanten en gesprekspartners.

Planet (milieu): aandacht voor milieu, maatschappij, grondstoffen en alternatieven, nu en in de toekomst.

Profit (financieel): aandacht voor de markt en de noodzakelijkheid van een gezond rendement voor de continuïteit van de organisatie.

In dit geactualiseerde MVO-beleidsplan nemen wij jullie graag mee in onze reis naar een duurzame organisatie.

Inleiding

Wij zijn vanaf 2013 bewust en actief bezig met Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (hierna afgekort tot MVO). Hieronder verstaan wij een integrale visie op ondernemerschap waarbij wij onze activiteiten bewust richten op het toevoegen van waarde aan zowel People, Planet als Profit. Daarin zoeken we steeds opnieuw een zorgvuldige balans, leggen we op een actieve en transparante manier verantwoording af en voeren we daarover met onze stakeholders een open dialoog. Daarnaast gaan we nog een stap verder en richten wij ons op nieuwe marktkansen, groei en innovatie met winst voor mens, maatschappij en milieu. Nu en in de toekomst.

MVO is verankerd in onze bedrijfsprocessen. Bij iedere bedrijfsbeslissing wordt een afweging gemaakt tussen verschillende stakeholderbelangen: de belangen van betrokken personen, bedrijven en organisaties. MVO is een proces en geen eindbestemming. De hoge doelen die worden nagestreefd zijn bekend, de weg ernaar toe kan veranderen in de tijd en met elke bedrijfsbeslissing. We kijken en zoeken naar haalbare stappen om de maatschappelijke verantwoordelijkheid vorm te geven.

In 2012 hebben we een inventarisatie gemaakt van waar we staan en wat we in 2025 bereikt willen hebben. In 2014 is het beleidsplan MVO & Milieumanagement opgesteld waar we tot en met 2017 mee hebben gewerkt. In oktober 2014 heeft de certificering voor ISO 14001 en voor de CO2-prestatieladder niveau 3 plaatsgevonden. Eind 2015 prezen wij ons gelukkig dat de genomen maatregelen hebben geleid tot certificering voor niveau 5 op de CO2-prestatieladder. Deze prestaties hebben wij tot en met 2017 gecontinueerd. In 2018 is het beleidsplan geüpdatet naar wat we in 2020 bereikt willen hebben.

In het beleidsplan zijn onze ambitiedoelstellingen op basis van de drie P's (People, Planet en Profit) beschreven. Wij zijn trots op de resultaten die we, samen met onze dochterondernemingen, bereikt hebben tussen 2012 en nu.

Dochterondernemingen

We hebben twee dochterondernemingen: Montage Jongens B.V. en De Groene Jongens B.V.

Montage Jongens

Montage Jongens is een jong installatiebedrijf (2015) dat inspeelt op de veranderende maatschappij. Het is hun doel om structurele arbeidsplaatsen te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op een vernieuwende en voor alle partijen winstgevende manier. Door het betrekken van andere doelgroepen bieden zij daarnaast doelgerichte oplossingen voor het structurele tekort aan personeel op de technische arbeidsmarkt. Montage Jongens is actief binnen de installatiebranche op het gebied van de elektrotechnische- en zonnestroom-installaties.

De Groene Jongens

In 2017 is De Groene Jongens een zelfstandige besloten vennootschap geworden. De Groene Jongens (DGJ) is een adviesbureau gericht op het ontwerpen en ontwikkelen van duurzame oplossingen voor de gebouwde omgeving. Vanuit een multidisciplinaire benadering - waarin bouwfysische en installatietechnische gebouwontwerpen worden geïntegreerd met thema's zoals circulaire economie, slimme gebouwen (smart utility) en gezondheid - biedt De Groene Jongens advies, diensten en nieuwe ontwerp- en gebouwconcepten die leiden tot een circulaire en CO2-neutrale maatschappij.

Resultaten People

Een aantal resultaten die we in de afgelopen jaren geboekt hebben door in te zetten op MVO zijn:

Cultuur & Structuur

We hebben de afgelopen periode gebouwd aan een hechte familiecultuur die past bij het familiebedrijf. Onze kernwaarden: Betrouwbaar, Betrokken en Bevlogen zie je overal terugkomen. Daarnaast zijn de kerncompetenties Samen, Klant, Proactief, Resultaat en Continu Verbeteren in onze functieomschrijvingen opgenomen en krijgen deze in de gesprekscyclus met de medewerkers veel aandacht.

In 2016 zijn we van afdelingen naar klantenteams gegaan. Eerst nog met een apart bedrijfsbureau, dat vanaf 2019 opgenomen is in de klantenteams. De klantenteams kennen een eigen klantengroep en marktsegment, zijn flexibel en kunnen goed inspelen op de wensen van de klant. Vaak zijn dit vaste klanten, maar ook nieuwe klanten die bewust voor Lomans en een duurzame relatie kiezen. Alle installatiedisciplines zijn vertegenwoordigd in de teams en binnen één project kunnen verschillende teams samenwerken. Altijd met één aanspreekpunt vanuit Lomans. De leiding van het team ligt bij de Manager Klantenteam. Naast hem werken projectleiders, projectcoördinatoren, engineers, BIM'ers, tekenaars, monteurs en adviseurs in het team. Met elkaar pakken zij het project van A t/m Z op.

In 2020 is ons verhaal, onze missie en visie herschreven. We weten waar we voor staan en wat we willen bereiken. Dit leidde tot een nieuw logo met daarin het Lomans hart dat klopt. Een nieuw logo en een nieuwe slogan "Lomans, goed voor elkaar" betekenen een geheel nieuwe website, huisstijl, werkkleding etc. Deze nieuwe uitingen zijn eind 2020 gelanceerd. Verder zijn onze strategische doelen voor 2025 benoemd. Daar kunnen we naartoe werken en dat doen we vanuit een structuur met klantenteams die steeds autonomer worden en ook onderling verbonden blijven.

Aandacht & Waardering, Fit & Vitaal

We investeren in onze medewerkers; om hen gezond te houden, veilig en met veel plezier hun werk te laten doen en hen bewust te laten zijn van hun eigen duurzame inzetbaarheid en persoonlijke ontwikkeling. Persoonlijk aandacht voor de medewerker en waardering voor wat hij/zij doet staat daarbij voorop. Om dit te bereiken worden er jaarlijks persoonlijke afspraken gemaakt in het plangesprek. Wij bieden naast diverse trainingen en sessies op het gebied van persoonlijke en technische ontwikkeling veel Fit & Vitaal arrangementen aan waarvan op vrijwillige basis gebruik kan worden gemaakt. Denk hierbij aan Bedrijfsfitnessabonnement met bijdrage werkgever, Lease-A-Bike (de mogelijkheid een fiets te leasen die of voor het werk en/of vrije tijd kan worden gebruikt), vitaliteitsonderzoeken en diverse workshops over

gezonde voeding, bewegen en pensioen of financiën.

Continu Verbeteren

In 2017 zijn we aan de slag gegaan met LEAN werken in de vorm van Continu Verbeteren. Samen met BIM-puls hebben de teams een 'wasstraat-sessie' gehad. Hierbij kwam heel duidelijk naar voren wat goed ging en wat beter kon. Vanaf 2018 zijn we dit vanuit de teams zelf gaan starten door met een A3-template te gaan werken en korte verbeteringsacties af te spreken met een aantal leden van het klantenteam. Met een eigen coördinator continu verbeteren vanaf 2019 - die nauw samenwerkt met Manager Klantenteam en Personeel & Organisatie - en de opzet van een stuurgroep is hier veel meer aandacht voor en worden de juiste dingen op het goede moment opgepakt. Hierdoor worden succesvolle stappen gezet in samenwerken, werkwijzen en de opzet van Performance Improvement Plannen per klantenteam is gestart. In 2020 is een implementatieplan gemaakt voor een nieuwe versie van ons ERP-pakket 4PS van Navision, die de interne werkprocessen nog verder moet gaan verbeteren. Daarnaast maakt KAM sinds 2020 onderdeel uit van het team continu verbeteren dat hiermee mensen en processen bij elkaar brengt en de slagkracht geeft om het echt anders te gaan doen.

Professioneel Lerende Organisatie

Met de vorming van de klantenteams, het Continu Verbeteren traject en alle (technologische) ontwikkelingen ontstond steeds meer behoefte aan een lerende omgeving. Kennis bijhouden, vaardigheden oefenen en competenties ontwikkelen; elke dag leren past in deze tijd en het past bij Lomans. We kunnen niet meer blijven werken zoals we deden. Nieuwe werkmethodeken moeten eigen gemaakt worden en er moet vooral veel afgeleerd worden. Tegenwoordig doen we veel meer bouwteam- en ontwerptrajecten, die vlieg je niet op dezelfde manier aan als bestekswerken. Het is lastig om oude patronen en werkmethoden te doorbreken. Door continue focus op wat

het doel is, het proces te volgen en te luisteren naar de wensen van de klant worden de nieuwe werkwijzen eigen gemaakt.

Heel belangrijk is dat de medewerker met zijn of haar leidinggevende en de P&O adviseur in gesprek blijft over wat hij/zij nodig heeft. Tijdens de kaderdagen worden de leidinggevendenden getraind op leiderschap. Naast de technische opleidingen, waar onze medewerkers hun kennis vaak moeiteloos up-to-date houden, is dat anders voor competentie- en vaardigheidsontwikkeling. Er wordt de komende jaren veel getraind op leiderschap, vitaliteit, competenties en alle aandachtsgebieden die nodig zijn om de projecten binnen de teams van A t/m Z zo goed mogelijk uit te voeren. Denk hierbij aan financieel en commercieel inzicht, het echte gesprek met je medewerker/klant voeren, het digitale werken, de BIM-methodeken en verdere persoonlijke ontwikkeling.

Lomans Academy

In september 2020 zijn we de Lomans Academy gestart, waarmee een twintigtal BBL-studenten in eigen huis worden opgeleid voor een toekomst in de techniek. Dit voor zowel de elektrotechniek als de werktuigkunde. Zij werken naar een MBO-3 niveau toe en kunnen daarna doorgaan voor niveau 4. Deze opleidingen naar een officieel MBO-diploma komen voort uit een strategische samenwerking met MBO Amersfoort. Zij verzorgen de theorielessen, de docenten en het lesprogramma. Wij regelen zelf de begeleiding en de opleiding in de praktijk. De studenten hebben allen een werkplekbegeleider (buddy) die hen tijdens het werken begeleidt. De verbinding tussen theorie en praktijk wordt door de praktijkopleiders bewaakt. Naast dat we onze eigen monteurs opleiden, wordt de Lomans Academy ingezet voor het ontwikkelen en opleiden van alle medewerkers binnen onze professioneel lerende organisatie. Hiervoor worden eigen leerlijnen ontwikkeld.

Resultaten Planet

CO2PL

In 2015 hebben we de hoogste kwalificatie (niveau 5) van de CO2-prestatieladder behaald. Vanuit deze certificering zijn we continu bezig om CO2-besparing binnen onze operaties te realiseren. De doelstellingen voor de CO2-prestatieladder zijn leidend voor onze organisatie: in 2025 willen we een CO2 neutrale organisatie zijn. Voor ons wagenpark gaat dat nog niet lukken en daar hebben we het doel dat we in 2025 nog slechts 30% van het basisjaar 2012 uitstoten. Onze huidige CO2 uitstoot wordt nog alleen door onze wagenpark veroorzaakt; de CO2 uitstoot van ons wagenpark wordt sinds 2020 gecompenseerd door deelname aan projecten van Trees for All. We zijn goed op weg om onze CO2-reductiedoelstellingen te behalen. We hebben intern (scope 1 en 2) in onze organisatie al mooie,

duurzame stappen gezet en trekken deze duurzaamheidsambitie door naar extern. In 2019 is een (nieuwe) scope 3 analyse uitgevoerd waarmee onze positie in de keten is vastgesteld. Uit deze analyse zijn doelstellingen en acties geformuleerd om scope 3 emissies te reduceren. Voor de periode 2020 – 2022 is een jaarlijkse CO2-reductie van 5% op de energieprestatie van gerealiseerde projecten van boven € 1 miljoen als doel gesteld.

Wagenpark

Vanaf 2013 hebben wij ons wagenpark verduurzaamd en gedeeltelijk geëlektrificeerd door een duidelijk autobeleid op te stellen met energiezuinigere en elektrische voertuigen. Begin 2020 bestond ons wagenpark uit 39 elektrische auto's, alleen al in 2019 zijn er 26 elektrische auto's bijgekomen. Op 1 januari 2020 was 21% van ons

wagenpark elektrisch (39 EV op wagenpark van 186 voertuigen). Een verdrie-dubbeling ten opzichte van 1 januari 2018, toen we ten opzichte van 1 januari 2018, toen we 13 elektrische auto's in ons wagenpark hadden. De komst van nieuwe modellen met een hogere actieraadius in combinatie met de lage bijtelling hebben hier een extra impuls aan gegeven. In 2020 zijn er een tiental elektrische auto's bij gekomen en daarmee is meer dan 25% van ons wagenpark elektrisch.

Duurzame Lomans panden

De energievoorziening van onze panden is 100% groen en wordt in Amersfoort deels verkregen vanuit 183 zonnepanelen die sinds 2014 op het dak liggen. In 2020 is het pand aardgasvrij gemaakt en is een warmtepomp geplaatst. Het nieuwe duurzame pand in Capelle maakt gebruik van stadsverwarming en heeft ook

Zonnepanelen op het dak. De nieuwste snufjes zijn in dit pand toegepast om de verschillende (installatie)technieken zo efficiënt mogelijk te laten werken. Het streven is om voor beide panden de komende jaren EPC 0,0 te behalen.

Duurzame projecten

Op diverse projecten behalen we een BREEAM of ander duurzaamheidscertificaat. Hierbij werken we intensief samen met onze dochteronderneming De Groene Jongens, gericht op advies over energiezuinige (en -neutrale) oplossingen voor de lange termijn. Bij projecten > 1 miljoen euro hebben we met onze bouwpartners een verduurzamingslag in de keten gemaakt waarbij de verbetering op de EPC-norm ons uitgangspunt is. Per jaar worden deze projecten met de mate van verduurzaming in een overzicht weer gegeven.

Resultaten Profit

Financieel in control

Afgelopen jaren hebben we hard gewerkt om financieel 'in control' te zijn. Er is veel aandacht besteed aan het creëren van meer financieel inzicht door de werkprocessen te verbeteren, de managers klantenteam en projectleiders mee te nemen in de projectresultaten en door KPI's vast te stellen om projecten beter te monitoren en tijdig bij te sturen. In 2020 zijn daar de dashboards bij gekomen die veel 'real time' inzicht geven in progressie en behaalde resultaten. We willen voorspelbare resultaten en geen verrassingen.

Continu verbeteren

Door het continu verbeteren in te bedden in de organisatie wordt er efficiënter en beter samengewerkt. Dit leidt naast een betere samenwerking tot uniforme werkwijzen en minder faalkosten. In de afgelopen jaren is ons rendement mede hierdoor sterk toegenomen.

Strategische samenwerkingen

Het samenwerken vanuit strategische partnerships werpt steeds meer zijn vruchten af. We doen bijna geen bestekswerken meer, maar veelal bouwteamwerken waarbij wij in een vroeg stadium mee kunnen denken over het ontwerp. We kennen een aantal stevige samenwerkingen met bouwkundig aannemers, die steeds beter beginnen te worden. Die samenwerking komt voort uit de relatie, de afspraken die er gemaakt worden en het delen van visie, inzicht en kwetsbaarheid. Dit levert mooie opdrachten, goede samenwerking, efficiëntie en toename van expertise en veel kennis op, ook met betrekking tot duurzaamheid en MVO. De strategische samenwerking is niet alleen op directieniveau maar ook op uitvoerend niveau goed terug te vinden. De medewerkers van beide partijen leren elkaar steeds beter kennen.

Professioneel lerende wendbare en vitale organisatie

We zijn sinds 2019 een professioneel lerende organisatie. Door de snelle technologische ontwikkelingen ligt de nadruk op de ontwikkeling (sociale innovatie) van onze medewerkers. Hoe bereiden wij hen voor op een snelle, veranderende en minder voorspelbare markt? Door hen dagelijks te laten leren, hen te helpen een betere versie van zichzelf te worden en bij te dragen aan de ontwikkeling van de ander.

We zijn in 2020 een eigen Academy gestart met als doel de theorie en de praktijk bij elkaar te brengen in de organisatie en de medewerkers vanuit nieuwe instroom en doorstroom op te leiden voor toekomstige rollen. De oprichting van Lomans Academy draagt bij aan Profit, omdat de gemiddelde leeftijd, het gemiddelde salaris en het uurtarief lager wordt door meer jonge instroom. Bovendien neemt de doorstroom en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers

Binnen de lerende organisatie krijgt vitaal leiderschap steeds meer aandacht, daardoor zijn we nu al wendbaarder en flexibel. We passen ons al makkelijker aan op nieuwe situaties en daardoor komt de productiviteit niet onder druk te staan. Door een lerende omgeving te creëren weten we ons snel aan te passen op veranderende omstandigheden zonder dat dit ten koste gaat van het resultaat (winst). Anders gezegd: door een professioneel lerende organisatie zijn we wendbaarder en vitaler, wat een positief effect heeft op het resultaat en de continuïteit van het familiebedrijf veilig stelt.

MVO-doelen 2025

Lomans is in 2025 de beste installateur!

People

- ✓ **Wij bouwen aan een Professioneel Lerende en Wendbare Organisatie met voorspelbare resultaten & processen.**
- ✓ **Wij trots zijn als onze medewerkers fit met pensioen gaan en zich ontwikkeld en gewaardeerd hebben gevoeld. Uiteindelijk werken de medewerkers aan een betere versie van zichzelf.**

Planet

- ✓ **Wij werken aan een gezond leefklimaat voor onze klanten en onze medewerkers. In 2025 voeren wij alleen nog duurzame projecten uit en is Lomans een CO2 neutrale organisatie.**

Profit

- ✓ **Wij verdrievoudigen ons netwerk aan vaste klanten voor de projecten en de omzet aan onderhoudscontracten groeit naar 10 miljoen in 2025 door het netwerk aan vaste klanten sterk uit te breiden.**
- ✓ **Wij gaan voor een gezond rendement (>10%) om zo de continuïteit van Lomans te borgen.**

Om onze MVO doelstellingen voor 2025 te halen hebben we dit beleidsplan geactualiseerd. In 2020 hebben we een X-matrix opgesteld waarin de vijf hogere doelen bij elkaar zijn gebracht en daarmee bepalend zijn voor welke keuzes we maken. Hiermee is MVO integraal in de bedrijfsvoering opgenomen.

We starten geen nieuwe activiteiten als deze niet bijdragen aan het 'hoge' doel en als er geen ruimte voor is in het team of MT. Dit helpt aan de voorkant duidelijke keuzes te maken en alleen die dingen te doen die echt bijdragen aan het hogere doel. De activiteiten die daarvoor ondernomen moeten worden komen terug in het jaarplan (BSC) van de organisatie op vestigings- en teamniveau.

Hoe we in de komende jaren naar deze hogere doelen toewerken is hierna per thema (People, Planet, Profit) beschreven.

People

**"Wie oog voor de ander heeft, creëert een betere versie van zichzelf.
Wie daarin slaagt, draagt bij aan een betere versie van de ander."**

Een maatschappelijk verantwoorde ondernemer houdt rekening met de mensen om zich heen. Die mensen zijn in de eerste plaats zijn eigen medewerkers. Onze bedrijfsprestaties hangen immers voor een groot deel af van de inzet en de professionaliteit van onze medewerkers. Daarom hebben we veel persoonlijke aandacht voor onze medewerkers op het gebied van betrokkenheid met organisatie, welzijn, fit & vitaliteit en ontwikkeling.

Daarnaast hebben we veel aandacht voor de mensen met wie we samenwerken, in het bijzonder met speciale aandacht voor onze klanten. Wij kruipen in huid van de klant, willen weten waar hij van wakker ligt en ontzorgen hem op installatiegebied zoveel mogelijk. We streven naar duurzame lange termijn relaties met opdrachtgevers, klanten en medewerkers. Hierbij wordt oprechte aandacht en interesse voor de mens en achter de mens getoond, wat leidt tot sterke onderlinge relaties.

Doelen People 2025

- ✓ Wij bouwen aan een Professioneel Lerende en Wendbare Organisatie met voorspelbare resultaten en processen.
- ✓ Wij zijn trots als onze medewerkers fit met pensioen gaan en zich ontwikkeld en gewaardeerd hebben gevoeld. Uiteindelijk werken de medewerkers aan een betere versie van zichzelf.

Strategie

Cultuur en structuur

We houden vast aan onze stevige familiecultuur en blijven in (klanten)teams georganiseerd. De reis die de klant en de medewerker maakt, gaat over wie we zijn als bedrijf en als persoon met onze gedeelde kernwaarden. De klantenteams worden steeds autonomer, door eigen regie en zelforganisatie verder aan te moedigen. De managers klantenteam krijgen een steeds belangrijkere rol en nemen verantwoordelijkheid in het verder vormen en ontwikkelen van hun team. Het MT bouwt aan de organisatie, de MKT'ers aan het team.

Professioneel Lerende Organisatie

Beide vestigingen bouwen verder aan een lerende organisatie met als centraal hart de Lomans Academy. Alle nieuwe medewerkers (student of niet), evenals alle huidige medewerkers worden opgeleid binnen de Academy. Veel aandacht is er voor de technische opleidingen en het vakmanschap, maar we bieden ook ontwikkeltrajecten ter bevordering van leiderschap, sociale competenties en vaardigheden.

In de toekomst hopen we alle vacatures in te vullen vanuit de instroom die we zelf opleiden: nieuwe instroom leidt tot gezonde doorstroom! Voor de kritische functies staat een vervanger klaar en voor iemand die onverhoopt Lomans verlaat een goed-opgeleide opvolger. De visie op de Lomans Academy wordt verder uitgediept en vertaald naar een goed werkend jaarprogramma.

Jaarlijks starten we met een nieuwe BBL-klas voor MBO opleidingen en wordt Lomans Academy het interne opleidingscentrum voor alle trainingen en op-

leidingen van onze medewerkers. In de toekomst bieden we ook traineeship programma's aan. Er zullen leerprogramma's en leerlijnen ontworpen en uitgezet worden. Als eerste denken we aan trainingen/opleidingen voor leiderschap, BIM/engineering, Smart Building Solutions en bijvoorbeeld een opleiding tot monteur Retail.

Lomans Academy zal uitgroeien tot een instituut binnen de organisatie dat zorgt voor goed-opgeleide medewerkers die vanuit nieuwe instroom zorgen voor een goede doorstroom binnen de organisatie. Mocht er op een bepaald moment binnen Lomans geen doorstroom mogelijk zijn en daardoor geen toekomst voor een aantal medewerkers, dan zijn zij in ieder geval goed opgeleid om hun toekomst buiten Lomans in de techniek voort te zetten. Op deze manier werken we aan een gezonde uitstroom. Het is namelijk geen enkel probleem dat jaarlijks medewerkers (circa 5%) de organisatie verlaten, mits wij geanticipeerd hebben op de opvolging.

Door samenwerking met diverse partijen zoals scholen, opleidingscentra en trainers zijn wij in staat onze eigen medewerkers goed op te leiden, zoals dat bij de behoefte van Lomans past. Bedrijven die zelf niet de mogelijkheid hebben hun medewerkers op te leiden, kunnen waar het kan ook gebruik maken van onze Academy. Door maatwerk in instroom en opleiden kunnen we onze toekomstige vacatures en behoeftes straks zoveel mogelijk zelf invullen.

Maatschappelijke betrokkenheid

We vinden het belangrijk onze medewerkers mee te nemen in maatschappelijke betrokkenheid en hen bewust te maken van onze 'tijdelijke' rol in de wereld en maatschappij, om die vervolgens weer door te geven aan de generaties na ons. Dit geldt ook voor ons familiebedrijf waarin de vierde generatie inmiddels werkzaam is. Voor het ontwikkelen van die betrokkenheid vragen we de teams jaarlijks een keuze te maken voor een maatschappelijk initiatief waaraan zij bereid zijn bij te dragen. Dit initiatief mag zelf gekozen zijn vanuit het team, omdat zij daar affiniteit

mee hebben. Het mag ook een keuze zijn uit een aantal initiatieven die door Lomans verzameld zijn.

Er gelden een paar belangrijke voorwaarden:

- Het initiatief draagt bij aan een maatschappelijk doel.
- De inzet is vrijwillig voor een goed doel.
- Minimaal twee keer per jaar neemt het hele team of een aantal teamleden deel aan het initiatief of levert op een andere manier een bijdrage.

Het initiatief wordt gecombineerd met teambuilding en draagt bij aan de ontwikkeling van het team. Voorbeelden zijn: voedselbank, ouderen- of gehandicaptenzorg, opknappen en onderhoud van gebouwen/ruimten van verenigingen of stichtingen met een maatschappelijk karakter, onderhoud van tuinen etc.

Via Stichting World Vision dragen we financieel bij aan het welzijn van zes kinderen in India en Ethiopië en financieren we de aanleg van een waterpomp bij een kliniek en basisschool in Ethiopië. Naast de waterpomp in Ethiopië hebben we ook een project gefinancierd voor wateropvang in Kenia. Beide projecten waar de plaatselijke bevolking veel baat bij heeft. Regionaal zetten we ons in voor het behoud van onder andere historie, cultuur en sport. We sponsoren Proef Amersfoort, Theater De Flint, Kamp Amersfoort, regionale (amateur-)sportclubs en andere lokale initiatieven.

Fit & Vitaal

Naast de arrangementen die door blijven lopen - zoals de preventieve vitaliteitsonderzoeken - worden elk jaar weer nieuwe arrangementen aangeboden. Fit & Vitaal wordt steeds meer een aspect van ons dagelijkse werk en een belangrijk onderdeel binnen onze leiderschapstraining. Dit begint namelijk bij de leidinggevende die een voorbeeld en rolmodel moet zijn en pas leiding kan geven aan vitaliteit als deze persoon fit is en weet wat het inhoudt.

Teamuitjes hebben een sportief (fit & vitaal) en duurzaam karakter, bijvoorbeeld elektrisch karten of werken in de tuin van een instelling. We investeren in onze medewerkers, om hen gezond te houden, veilig en met veel plezier kun werk te laten doen en hen bewust te laten worden van hun eigen duurzame inzetbaarheid. Om dit te bereiken worden jaarlijks persoonlijke afspraken gemaakt in het plan-gesprek. Daarnaast bieden we veel arrangementen aan waarvan gebruik kan worden gemaakt. We zetten de komende jaren in op de ontwikkeling van vitaal leiderschap en duurzame inzetbaarheid gekoppeld aan verschillende levensfasen.

Jaarlijks organiseren we verschillende activiteiten rondom het thema Fit & Vitaal, dat kan een zeskamp zijn, een actieve teambuildingsdag of teambuildingsdagen naar bijvoorbeeld de Ardennen. Dit kan per team zijn, per vestiging of Lomans-breed om te bouwen aan een sterk(er) team.

Sociale innovatie

In 2020 is een pilot gedraaid met Solkie in Capelle. Solkie is een online methode voor het meten van de betrokkenheid van medewerkers. In 2021 wordt Solkie voor beide vestigingen gebuikt om de betrokkenheid van onze medewerkers te meten. Het nieuwe meetinstrument zal samenwerken met Office 365 en ons ERP-pakket 4PS, zodat we geïntegreerde dashboards kunnen maken.

De communicatie met de medewerkers zal via SharePoint lopen, dat als communicatieplatform (intranet) onder Office365 goed op alle devices draait. Denk aan relevante informatie, mededelingen, nieuwsberichten, online trainingen, uitnodigingen en bedrijfsreglement. De gehele communicatie vindt dan plaats vanuit één centraal digitaal platform, waarvoor iedere medewerker een eigen, veilig inlogaccount heeft.

Planet

Wij hechten grote waarde aan het welzijn van de toekomstige generatie. Het leveren van een actieve bijdrage op het gebied van duurzame activiteiten en initiatieven vinden wij dan ook vanzelfsprekend.

Als installateur vinden wij: Een beter milieu begint bij techniek. Dankzij technologische innovaties gaan we bijvoorbeeld steeds zuiniger om met energie, water en stoppen we met het gebruik van fossiele brandstoffen. Juist in de installatiebranche zijn er mogelijkheden te over om ervoor te zorgen dat het milieu minder wordt belast.

Voor ons geldt dat maatschappelijk en commercieel vastgoed steeds energiezuiniger wordt door toepassing van nieuwe slimme technieken en energiezuinige installatiecomponenten. Het monitoren van beheersystemen op basis van het werkelijk energieverbruik geeft een indicatie voor aanpassingen. Door big data kunnen we hier nog beter op sturen en adviseren. In 2020 is hiervoor het klantenteam Smart Buildings opgericht. Een gezamenlijk initiatief met teamleden van beide vestigingen die hun kennis en kunde bij elkaar brengen. Denk aan domotica, meet- en regeltechniek, beheer- en onderhoud en SMART Building Solutions.

Doel Planet 2025

- ✓ Wij werken aan een gezond leefklimaat voor onze klanten en onze medewerkers. In 2025 voeren wij alleen nog duurzame projecten uit en is Lomans een CO2-neutrale organisatie.

Strategie

CO2-neutrale organisatie

Een beter milieu begint bij onszelf, maar niet alle CO2-uitstoot is te vermijden. Voor ons zit de CO2-uitstoot alleen nog in het wagenpark, dat deels nog op fossiele brandstof rijdt. De komende jaren zullen we gestaag ons wagenpark verder verduurzamen door middel van elektrificatie van de voertuigen.

Eind 2020 zal ongeveer 25% van het wagenpark elektrisch zijn. Tot en met 2025 zal dit percentage oplopen tot circa 70%. Met de komst van elektrische alternatieven voor bestelwagens en -bussen zal het merendeel van het wagenpark straks geen CO2-emissies meer uitstoten.

In 2025 hebben we 70% minder uitstoot ten opzichte van het referentiejaar 2012. De resterende 30% zal gezien de huidige omzet- en FTE-prognoses neerkomen op ongeveer 600 ton CO2-emissie eind 2025. Wij hebben eind 2020 geïnvesteerd in een tweetal projecten van Trees for all-in Bolivia en Oeganda waarmee de CO2 uitstoot van 2020 en van 2021 wordt gecompenseerd. Wij willen vanuit milieu-optiek dat er de komende jaren in duurzame energie projecten wordt geïnvesteerd, om de 30% CO2-uitstoot van het wagenpark te compenseren. Van de CO2 compensatie van 1200 ton via deze beide projecten hebben wij een certificaat ontvangen. Bomen aanplanten in Nederland doen we nog niet omdat a) dit nu nog niet in onze regio is en b) bomen aanplanten in de tropen veel meer CO2-opvang betekent. Ander voordeel van de tropen is dat de bomen sneller groeien, het tropisch regenwoud hersteld wordt en de lokale bevolking in voornamelijk ontwikkelingslanden ondersteund wordt bij de opzet en het operationeel ondersteund wordt bij de opzet en het operationeel maken van zo'n duurzaam

energieproject door bijvoorbeeld bij te dragen aan educatie, scholing of medische voorzieningen.

Scope 3: CO2-reductie in de keten

Uit de Scope 3 en ketenanalyse is een plan voortgekomen om door middel van duurzame projecten CO2-reductie in keten te realiseren. In 2019 zijn hiervoor specifieke reductiedoelstellingen voor projecten met een opdrachtsom die groter is dan € 1 miljoen opgesteld voor de periode 2020 - 2022. Deze CO2-reductie wordt behaald door enkel projecten uit te voeren die een verbeterde energieprestatie hebben. Hiermee wordt de CO2-uitstoot voor het gebruik van het gebouw gereduceerd of zelfs volledig opgeheven. Gezien de invloed die wij hebben op de projecten die we uitvoeren, zeker met betrekking tot de energieprestatie van gebouwen, gaat de komende jaren verhoogde duurzaamheidsambities een grotere rol spelen bij de acquisitie, engineering en uitvoering van projecten. Daarnaast worden de komende jaren ook de milieu- en circulariteitsprestaties van de installaties die we

gaan maken geanalyseerd, waar-aan binnen afzienbare tijd ook interne doelstellingen gekoppeld worden.

Een ontwikkeling waar wij voorop in willen lopen en veel toekomst in zien, is modulaire houtbouw. Het bouwwerk zal voor het grootste deel worden opgebouwd uit prefab houten modules. De houten modules worden in de werkplaats geproduceerd. Dit heeft een aantal grote voordelen. Zo wordt de bouwtijd op de bouwplaats sterk verkort (wel 50%), wat minder overlast geeft naar de omgeving en waardoor er minder (fossiele) brandstof wordt gebruikt. De bouwmethode is veiliger, minder weersafhankelijk en er zijn minder faalkosten op de bouwplaats. Een ander belangrijk voordeel is de circulariteit: hout is een hernieuwbaar materiaal dat tevens opslag van CO2 vormt in plaats van CO2 uitstoot. Bovendien kan het bouwwerk door de houten modulebouw volledig uit elkaar gehaald worden en worden hergebruikt.

Doel CO2-reductie

Wij werken aan technisch hoogwaardige en innovatieve installaties voor een gezond leefklimaat voor klanten en gebruikers. In 2025 realiseren wij uitsluitend duurzame of CO2 neutrale projecten en in 2025 zijn wij een CO2 neutrale organisatie. Voor het wagenpark hebben we ons het doel gesteld in 2025 nog slechts op 30% van de CO2-uitstoot van het referentiejaar 2012 te staan.*

Duurzame projecten

Naast CO2-reductie door verbeterde energie- en milieuprestaties in onze projecten, zal de nadruk ook steeds meer op gezondheid en welzijn in gebouwen komen te liggen. Vanaf 2021 worden er gezondheids-criteria opgesteld voor de projecten die we uitvoeren. Dit betekent dat alle projecten van boven € 1 miljoen ook aan specifieke klimaatklasse-eisen zullen gaan voldoen. Hiermee garanderen we de gezondheid en het welzijn van onze klanten, bewoners en gebouwgebruikers van de projecten die we realiseren.

Duurzaam Lomans

Met de verbeterde inrichting van de milieustraten zowel op de kantoren, magazijnen en bouwlocaties, kan het afval nog beter gescheiden worden. Veel materiaal kan hierdoor hergebruikt worden of een andere bestemming krijgen.

De gedragen en oude bedrijfskleding van Lomans wordt teruggenomen om hergebruikt te worden. Komende jaren zullen we nog meer kijken naar de producten die we gebruiken om ook hiermee het milieu nog minder te belasten.

Profit

Lomans bestaat ruim 102 jaar. In december 2018 hebben we ons 100-jarig jubileum gevierd en we zetten deze continuïteit graag door. Winst is geen doel op zich, ons doel is om een gezond en stabiel rendement te maken. Maatschappelijke verantwoordelijkheid bij het ondernemen gaat uitstekend samen met financieel voordeel. Sterker nog, sociale winst en milieuwinst leveren niet zelden ook economische winst op. Bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen hebben een voorsprong op hun concurrenten. Onze rijke historie zetten we graag op deze wijze voort!

Doelen Profit 2025

- ✓ Wij verdrievoudigen ons netwerk aan vaste klanten voor de projecten en de omzet aan onderhoudscontracten groeit naar 10 miljoen in 2025 door het netwerk aan vaste klanten sterk uit te breiden.
- ✓ Wij gaan voor een gezond rendement (>10%) om zo de continuïteit van Lomans te borgen.

Dit kunnen wij doen omdat de markt voor duurzame producten en diensten groeit. We produceren minder afval en springen zuiniger om met energie en grondstoffen, we kijken waar materiaal hergebruikt kan worden, dit bespaart geld. Goed werkgeverschap leidt bovendien tot meer productiviteit en minder ziekteverzuim. Verder levert MVO positieve publiciteit op en draagt het bij aan een positief imago. Bovendien versterkt MVO de innovatiekracht van ons bedrijf, zowel op technologisch als sociaal gebied. Denk aan nieuwe kansen op het gebied van energiebesparing, zorg, veiligheid en mobiliteit, de transitie naar duurzaamheid en de energietransitie.

Financiën & ICT

Data wordt steeds belangrijker: in de financiële administratie, in de projectenadministratie en ook in de uitvoering en bij het beheren en optimaliseren van de installatietechniek. Door het aan de voorkant vaststellen van KPI's en daarop via dashboards te monitoren kunnen we sneller bijsturen. De verschillende dashboards worden doorlopend geoptimaliseerd zodat deze realtime inzicht geven waar we op dat moment staan.

Een juiste invoering van gegevens in ons ERP-pakket met slimme data-analyses helpen ons steeds beter te bepalen waar we staan, zowel financieel maar ook HR, Klant & Markt of procesmatig gezien. Voor spelbare resultaten en geen verrassingen meer is het doel. Dit is ook de reden dat we in 2021 een compleet nieuwe inrichting van ons ERP pakket implementeren voor alle administraties, zowel financieel als voor de projecten, services, salaris en personeel.

Binnen een professionele organisatie waarin continu aan verbeteringen wordt gewerkt, ligt de focus op de zaken die ertoe doen om het resultaat te verbeteren. Door middel van kort cyclisch sturen waarbij de systemen ondersteunend zijn en inzicht en overzicht geven is er ruimte en tijd om met de juiste zaken bezig te zijn. Hieruit ontstaan de echte gesprekken die moeten gaan over de pijn- en knelpunten die direct aangepakt dienen te worden en vooral over wat iemand nodig heeft om met veel plezier en motivatie zijn werk te kunnen doen.

De strategische samenwerkingen op alle fronten met aandacht voor de relatie tussen de mensen (intern en extern) maakt dat alles wat wij doen bijdraagt aan een gezonde economische, sociale en maatschappelijke (milieu)winst die tezamen enorm belangrijk zijn voor de continuïteit van ons familiebedrijf.

Extern

Lomans en de externe omgeving

Borging

We controleren de voortgang van onze interne MVO-doelen door een halfjaarlijkse toetsing te doen op de CO2-emissie via het CO2 managementprogramma Smarttrackers en de daaruit voortkomende CO2 footprint. De doelen vanuit de keten scope 3 worden door middel van een nulmeting en een eindmeting per project > 1 miljoen euro bepaald. Jaarlijks wordt hiervan een overzicht gemaakt.

Alle doelen staan in een meerjarenoverzicht vermeld op People-, Planet- en Profit-niveau. Deze worden jaarlijks in de BSC (jaarplan) van de organisatie en de klantenteams meegenomen.

De monitoring vindt in het tweemaandelijks MVO-overleg plaats. Vanuit dit overleg kunnen bijsturende maatregelen worden bepaald en uitgezet. Hiervan wordt een Teams-verslag gemaakt waarbij de PDCA (procedure ALG-DC-03) wordt toegepast. Door middel van deze methodiek is ons proces geborgd.

De communicatie wordt volgens het communicatieplan uitgevoerd, een deel intern via intranet, een deel via de website en rechtstreeks met betrokkenen.

Nawoord

Wij zijn trots op de stappen die we sinds 2012 op het gebied van MVO hebben gezet. Terugkijkend op deze periode en vooruitkijkend op de komende jaren, zetten we met dit plan op zak onze MVO-reis met veel vertrouwen en ambitie voort.

Amersfoort, januari 2021

Dit beleid is onderschreven namens Directie en Managementteam van Lomans Totaalinstallateur.

J.J. den Otter
Algemeen Directeur